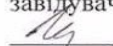

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ ТА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК**

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри філософії та
соціально-гуманітарних наук
протокол № 1 від 25 серпня 2020 р.
завідувачка кафедри
 Ірина ПОЛІЩУК

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ**

Освітня програма – 035 «Філологія (українська мова та література)»

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 035 Філологія, спеціалізацією 035.01 українська мова та література

Спеціальність – 035 Філологія

Галузь знань – 03 Гуманітарні науки

Херсон 2020-2021 н.р.

Назва освітньої компоненти	Історія України та української культури
Викладач	Герінбург Ольга, кандидат історичних наук, доцент
Посилання на сайт	http://www.kspu.edu/About/GeneralChair/ChairPhilosophy/EduWork.aspx http://ksuonline.kspu.edu/course/view.php?id=1482
Контактний тел.	050 396 88 68
Е-mail викладача:	ejburg@ua.fm
Графік консультацій	За розкладом на сторінці кафедри філософії та соціально-гуманітарних наук

1. Анотація до курсу

Нормативна навчальна дисципліна "Історія України та української культури" є складовою циклу гуманітарної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр".

Предметом вивчення навчальної дисципліни "Історія України та української культури" є минуле українського народу на основних землях його проживання, а також історична діяльність його предків від найдавніших часів до сьогодення. Увага викладача і студентів приділяється вивченню політичного, державотворчого, соціально-економічного та національно-культурного аспектів історичного розвитку українського народу.

2. Мета та цілі курсу

Мета курсу:

Вивчення дисципліни «Історія України та української культури» спрямовано на реалізацію сучасної концепції освіти студентів вищих навчальних закладів України, основою якої є ґрунтовна історико-філософська підготовка у поєднанні з орієнтацією на світоглядно-філософські проблеми сьогодення.

Метою викладання навчальної дисципліни "Історія України та української культури" є створення цілісного уявлення про історичний розвиток української держави, українського народу та його культури, що має бути основою для виховання патріотичних почуттів, національної та громадянської самосвідомості.

Цілі курсу:

- забезпечення глибокого засвоєння основних проблем і питань історії України та культури українського народу;
- сприяння формуванню історичного світогляду та відчуття національної гідності;
- вміння теоретично і системно аналізувати основні етапи розвитку України;
- вміння досліджувати економічні, соціальні, політичні і культурні явища і процеси, що відбувалися на її території впродовж століть.
- вміння працювати з науковою літературою і комплексом джерел з історії України та української культури;

- вміння використовувати історичні знання у своїй професійній діяльності.

3. Компетентності та програмні результати навчання

Інтегральна компетентність

ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки, здійснення інновацій та характеризується комплексністю й невизначеністю умов і вимог до професійної або дослідницької діяльності.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності (ФК)

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 11. Здатність до надання консультацій з дотримання норм української літературної мови та культури мовлення.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 4. Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.

ПРН 5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.

ПРН 6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

4. Обсяг курсу на поточний навчальний рік – 3 кредити/90 годин

	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Кількість годин	20	20	50

5. Ознаки курсу

Рік викладання	Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/ вибірковий
2020-2021	I	035.01 Філологія (Українська мова та література)	I	Нормативний

6. **Технічне й програмне забезпечення/обладнання.** Студенти повинні бути зареєстровані на платформі KSU Online

7. **Політика курсу.** Слухачі курсу мають дотримуватися принципів академічної доброчесності, вчасно виконувати завдання, відвідувати аудиторні заняття. Відпрацювання пропущених занять з поважної причини (хвороба, сімейні обставини та ін.) за графіком консультацій викладача.

8. Схема курсу

Тиждень, дата, години	Тема, план, кількість годин (аудиторної та самостійної)	Форма навчального заняття	Список рекомендованих джерел (за нумерацією розділу 10)	Завдання	Максимальна кількість балів
Модуль 1 ДАВНЯ ТА СЕРЕДНЬОВІЧНА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ					
Тиждень А 14.09-18.09.2020, академічних годин - 4	Тема 1 Вступ до курсу «Історія України та української культури» План 1. Історична наука: принципи, методи та джерела. 2. Предмет, завдання і мета навчального курсу «Історія України та української культури». 3. Періодизація історії України та української культури. 4. Наукова і навчальна література з курсу «Історія України та української культури».	Лекція	Основна література: 1,9,12,27,30,41,43,48,50	Конспект	1

	<p>Тема 2</p> <p>Україна в найдавніші часи</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Первісність: загальна характеристика та основні процеси. 2. Основні риси первісної культури. 3. Археологічні культури давньої України. 4. Періодизація первісності та основні досягнення людства 5. Початок доби цивілізації на українських землях 	Лекція	<p>Основна література: 1,9,12,27,30,41,43,48,50</p> <p>Додаткова література: 52,55,57,70-73,75,90,91,95,103,124,127,30</p> <p>Електронні ресурси: 133,138,142,145-147</p>	Конспект	1
<p>Тиждень Б</p> <p>21.09-25.09,</p> <p>академічних годин - 4</p> <p>самостійна робота – 6,25</p>	<p>Тема 3</p> <p>Давньоруська Київська держава</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Писемні джерела з історії княжої доби. 2. Передумови утворення Київської Русі. Основні теорії походження державності у східних слов'ян. 3. Політичний устрій Київської Русі. Етапи політичного розвитку давньоруської держави. 4. Соціально-економічний розвиток Київської Русі. 5. Київська Русь в системі міжнародних відносин IX-XIII ст. 	Лекція	<p>Основна література: 1,9,12,27,30,41,43,48,50</p> <p>Додаткова література: 79,86,120,121,122,130</p> <p>Електронні ресурси: 133,137,138,142,145-147</p>	Конспект	1
	<p>Тема 1</p> <p>Україна в стародавню добу</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Початок формування людської цивілізації на території України. 	Семинар	<p>Основна література: 1,9,12,27,30,41,43,48,50</p> <p>Додаткова література:</p>	Усна відповідь або тестова контрольна робота	3

	<p>Періодизація історії первісного суспільства.</p> <p>2. Матеріальна та духовна культура кам'яної доби (палеоліт, мезоліт, неоліт).</p> <p>3. Доба міді на території України. Трипільська культура.</p> <p>4. Культури доби бронзи на території України.</p> <p>5. Історичний та культурний розвиток неслов'янських народів доби раннього заліза на території України: киммерійці, скіфи, сармати, греки.</p> <p>6. Проблеми походження слов'ян та їх розселення. Археологічні культури давніх слов'ян (зарубинецька, черняхівська).</p> <p>7. Соціально-економічний і політичний розвиток східних слов'ян. Перші державні об'єднання у східних слов'ян.</p> <p>8. Релігійні вірування та міфологія східних слов'ян.</p>		<p>52,55,57,70-73,75,90,91,95,103,124,127,30</p> <p>Електронні ресурси: 133,138,142,145-147</p>		
	<p>Тема 1</p> <p>Давня історія України</p> <p>Історія України та української культури. Начально-методичні рекомендації до самостійної роботи. Ч.1. Робота з історичними картами (Герінбург О.В.).doc</p>	Самостійна робота	Електронні ресурси: 135,142,146	Робота з контурною картою та розв'язання тестових завдань	2
<p>Тиждень А</p> <p>28.09-02.10.2020, академічних годин – 4 самостійна робота – 6,25</p>	<p>Тема 4</p> <p>Становище українських земель у складі іноземних держав</p> <p>План</p>	Лекція	<p>Основна література: 1,9,12,27,30,41,43,48,50</p> <p>Додаткова література:</p>	Конспект	1

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Писемні джерела з історії польсько-литовської доби. 2. Перебування українських земель у складі Литви та Польщі. 3. Загарбання українських земель Угорським королівством, Молдавським князівством та Московським царством. 4. Експансія Кримського ханства на українські землі. 5. Феномен українського козацтва. 		<p>66,68,78,94,104,128-131</p> <p>Електронні ресурси: 133,138,142,145-147</p>		
	<p style="text-align: center;">Тема 2</p> <p>Княжа доба української історії</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Передумови утворення Київської Русі. Теорії про державність у східних слов'ян. 2. Виникнення і становлення Київської Русі (кінець IX – X ст.). Діяльність перших князів. 3. Піднесення і становлення Київської Русі (кінець X – середина XI ст.). Політика Володимира Великого та Ярослава Мудрого. 4. Особливості християнізації Київської Русі. Значення хрещення Русі для історії українського народу. 5. Культура Київської Русі: освіта і наука, література, архітектура і образотворче мистецтво. 6. Політична децентралізація Київської Русі та утворення Київського, Переяславського, Чернігово-Сіверського, 	<p>Семінар</p>	<p>Основна література: 1,9,12,27,30,41,43,48,50</p> <p>Додаткова література: 79,86,120,121,122,130</p> <p>Електронні ресурси: 133,138,142,145-147</p>	<p>Усна відповідь або тестова контрольна робота</p>	<p>3</p>

	<p>Галицького і Волинського князівств.</p> <p>7. Монгольська навала і занепад руських земель.</p> <p>8. Створення, піднесення і занепад Галицько-Волинського князівства.</p>				
	<p>Тема 2</p> <p>Княжа доба на території України Історія України та української культури. Начально-методичні рекомендації до самостійної роботи. Ч.1. Робота з історичними картами (Герінбург О.В.).doc</p>	Самостійна робота	Електронні ресурси: 135,142,146	Робота з контурною картою та розв'язання тестових завдань	2
<p>Тиждень Б</p> <p>05.10-09.10, академічних годин – 4 самостійна робота – 6,25</p>	<p>Тема 5</p> <p>Козацько-гетьманська доба української історії План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Писемні пам'ятки козацької доби як історичні джерела. 2. Українська національна революція: дискусійні питання. 3. Доба Руїни в історії України. 4. Інкорпораційна політика царизму щодо України у XVIII ст. 	Лекція	<p>Основна література: 1,9,12,27,30,41,43,48,50</p> <p>Додаткова література: 80,82,96,110,119,129,131</p> <p>Електронні ресурси: 133,138,142,145-147</p>	Конспект	1
	<p>Тема 3</p> <p>Литовсько-польська доба української історії План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Входження українських земель до складу Великого князівства Литовського. 2. Польська експансія на українські землі наприкінці XIV – середині XVI ст. Литовсько-польські міждержавні унії. 	Семінар	<p>Основна література: 1,9,12,27,30,41,43,48,50</p> <p>Додаткова література: 66,68,78,94,104,128-131</p> <p>Електронні ресурси: 133,138,142,145-147</p>	Усна відповідь або тестова контрольна робота	3

	<ol style="list-style-type: none"> 3. Утворення Речі Посполитої та її політика на українських землях. 4. Формування українського козацтва (причини, джерела, особливості). Реєстрове і нереєстрове козацтво. 5. Запорозька Січ та її суспільно-політичний устрій. 6. Боротьба козаків проти турків та татар. 7. Козацько-селянські повстання наприкінці XVI – першій третині XVII ст. 8. Розвиток української культури в литовсько-польську добу. 				
	<p style="text-align: center;">Тема 3</p> <p style="text-align: center;">Україна під владою іноземних держав (друга половина XIV – перша половина XVII ст.)</p> <p style="text-align: center;">Історія України та української культури. Начально-методичні рекомендації до самостійної роботи. Ч.1. Робота з історичними картами (Герінбург О.В.).doc</p>	Самостійна робота	Електронні ресурси: 135,142,146	Робота з контурною картою та розв'язання тестових завдань	2
Тиждень А 12.10-16.10, академічних годин – 4 самостійна робота – 6,25	<p style="text-align: center;">Тема 6</p> <p style="text-align: center;"><i>(Примітка: тема II модулю)</i></p> <p style="text-align: center;">Модернізаційні процеси в Україні у другій половині XIX ст. – на початку XX ст.</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття модернізації та її типи. 2. Становище українських земель у дореформену добу. 3. Імперські реформи та Україна. 4. Феномен «Українського національного відродження» XIX ст. 	Лекція	<p>Основна література: 1,9,12,27,30,41,43,48,50</p> <p>Додаткова література: 63,83,84,116,117</p> <p>Електронні ресурси: 133,138,142,145-147</p>	Конспект	1

	<p style="text-align: center;">Тема 4 Українська гетьманська держава 1648 – кінець XVIII ст План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Причини, характер, рушійні сили та періодизація української національної революції. Її історичне значення. 2. Розгортання національно-визвольної війни (лютий 1648 – серпень 1657 рр.). 3. Формування і розбудова української козацької держави в ході визвольної війни. 4. Громадянська війна та поділ козацької України на два гетьманства (1657 – 1663 рр.). 5. Боротьба за возз'єднання Української держави (1663-1676 рр.). Гетьмани доби Руїни. 6. Українська державність за гетьманування І. Мазепи. 7. Наступ Російської імперії на українську автономію (1708-1764 рр.) 8. Остаточна ліквідація української автономії (1764-1783 рр.). 9. Становище Правобережної України та Галичини під владою Польщі у XVIII ст. 	Семінар	<p>Основна література: 1,9,12,27,30,41,43,48,50</p> <p>Додаткова література: 80,82,96,110,119,129,131</p> <p>Електронні ресурси: 133,138,142,145-147</p>	Усна відповідь або тестова контрольна робота	3
	<p style="text-align: center;">Тема 4 Україна за часів козацької державності (середина XVII – кінець XVIII ст.) Історія України та української культури. Начально-методичні</p>	Самостійна робота	Електронні ресурси: 135,142,146	Робота з контурною картою та розв'язання тестових завдань	2

	рекомендації до самостійної роботи. Ч.1. Робота з історичними картами (Герінбург О.В.).doc				
Тиждень Б 19.10-23.10.2020, академічних годин - 4	<p>Тема 7</p> <p>Боротьба за відродження української державності у 1917-1920 роках</p> <p><i>(Примітка: тема II модулю)</i></p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Україна в контексті європейської геополітики часів Першої світової війни. 2. Розбудова української державності в добу Центральної Ради. 3. Українська держава гетьмана П.Скоропадського. 4. Боротьба за Україну в добу Директорії. Спроба об'єднання УНР та ЗУНР. 5. Бойові дії на території України під час революційних подій 1917-1920 рр. 6. Поразка національно-демократичної революції та утвердження радянської влади в Україні. 	Лекція	<p>Основна література: 1,4,9,12,27,30,41, 48,50</p> <p>Додаткова література: 85,101,113,123</p> <p>Електронні ресурси: 133,138,142,145-147</p>	Конспект	1
	<p>Тема 5</p> <p>Українське бароко – «перше культурне відродження»</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Українське бароко як новий світогляд та художній стиль. 2. Формування історичної самосвідомості українського народу. 3. Реформування церкви та освіти. 4. Українська барокова література. 5. Архітектура доби українського бароко. 	Семінар	<p>Основна література: 1,9,12,27,30,41,43,48,50</p> <p>Додаткова література: 80,82,96,110,119,129,131</p> <p>Електронні ресурси: 133,138,142,145-147</p>	Усна відповідь або тестова контрольна робота	3

	6. Специфіка українського бароко в театральньо-музичному мистецтві. 7. Розвиток образотворчого мистецтва в добу бароко.				
--	--	--	--	--	--

Модуль 2

НОВА І НОВІТНЯ ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Тиждень А 26.10-30.10.2020, академічних годин – 2 самостійна робота – 6,25	Тема 6 Українські землі у XIX – на початку XX ст. План 1. Соціально-економічний розвиток у складі Російської та Австрійської імперій в дореформений період. 2. Імперські реформи та капіталізація економіки України. 3. Сутність українського національного відродження, його передумови і етапи розвитку. 4. Національно-визвольний рух в Наддніпрянській та Західній Україні у XIX – на початку XX ст. 5. Україна в роки Першої російської революції та після її поразки. 6. Україна в роки Першої світової війни. 7. Розвиток суспільних наук і філософії у XIX – на початку XX ст. 8. Українська література XIX – початку XX ст. 9. Образотворче та музично-театральне мистецтво у XIX – на початку XX ст.	Семінар	Основна література: 1,9,12,27,30,41,43,48,50 Додаткова література: 63,83,84,116,117 Електронні ресурси: 133,138,142,145-147	Усна відповідь або тестова контрольна робота	3
---	--	---------	--	--	---

	<p>Тема 5</p> <p>Період боротьби за українське національне відродження (XIX - початок XX ст.)</p> <p>Історія України та української культури. Начально-методичні рекомендації до самостійної роботи.</p> <p>Ч.1. Робота з історичними картами (Герінбург О.В.).doc</p>	Самостійна робота	Електронні ресурси: 135,142,146	Робота з контурною картою та розв'язання тестових завдань	2
<p>Тиждень Б</p> <p>02.11-06.11.2020, академічних годин - 2</p>	<p>Тема 8</p> <p>Україна між двома світовими війнами</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кризові явища в Україні на початку 20-х років. Входження України до СРСР. 2. Соціально-економічні перетворення в Україні на основі непу. 3. Суть, причини та наслідки сталінської індустріалізації та колективізації. 4. Утвердження тоталітарного режиму в СРСР та Україні. 5. «Українське питання» напередодні Другої світової війни. 	Лекція	<p>Основна література: 1,9,12,27,30,41, 48,50</p> <p>Додаткова література: 67,92,111</p> <p>Електронні ресурси: 133,138,142,145-147</p>	Конспект	1
<p>Тиждень А</p> <p>09.11-13.11.2020, академічних годин – 2 самостійна робота – 6,25</p>	<p>Тема 7</p> <p>Національно-демократична революція в Україні (1917-1920 рр.)</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розгортання національно-визвольної боротьби на українських землях після повалення царизму в Російській імперії. 2. Утворення Центральної Ради та її соціально-економічна та політична діяльність. 	Семінар	<p>Основна література: 1,4,9,12,27,30,41, 48,50</p> <p>Додаткова література: 85,101,113,123</p> <p>Електронні ресурси: 133,138,142,145-147</p>	Усна відповідь або тестова контрольна робота	3

	<p>3. Українська держава гетьмана П.Скоропадського: його політична платформа, досягнення та прорахунки.</p> <p>4. Боротьба Директорії за відродження УНР. Занепад української державності.</p> <p>5. Відносини українських національних урядів з більшовистською Росією.</p> <p>6. Утвердження радянської влади на українських землях. Політика «військового комунізму».</p> <p>7. Розвиток української культури в період національно-визвольних змагань (1917-1921 рр.)</p>				
	<p>Тема 6</p> <p>Україна в добу національно-визвольних змагань (1917-1920 рр.)</p> <p>Історія України та української культури. Начально-методичні рекомендації до самостійної роботи. Ч.1. Робота з історичними картами (Герінбург О.В.).doc</p>	Самостійна робота	Електронні ресурси: 135,142,146	Робота з контурною картою та розв'язання тестових завдань	2
Тиждень Б 16.11-20.11.2020, академічних годин - 2	<p>Тема 9</p> <p>Україна в період кризи радянської влади</p> <p>План</p> <p>1. «Хрущовська відлига» і спроби лібералізації політичного режиму.</p> <p>2. Період брежнєвського застою. Згорання демократії.</p> <p>3. Дисидентський рух та його роль у національно-культурному житті України.</p>	Лекція	<p>Основна література: 1,9,12,27,30,41, 48,50</p> <p>Додаткова література: 56</p> <p>Електронні ресурси: 133,138,142,145-147</p>	Конспект	1

	4. Поглиблення кризи тоталітаризму в СРСР і проголошення незалежності України (1985-1991 рр.)				
Тиждень А 23.11-27.11.2020, академічних годин - 2	Тема 8 Радянська Україна у 1920-1930-х роках План 1. Міжнародне становище УСРР, соціально-економічна і політична криза на початку 1920-х рр. 2. Україна в умовах Нової економічної політики. 3. Утворення СРСР та остаточна втрата Україною незалежності. 4. Політика українізації. Національно-культурне піднесення і «культурна революція» 1920-1930-х рр. 5. Політика прискореної індустріалізації. 6. Колективізація сільського господарства. Трагедія Голодомору 1932-1933 рр. 7. Перехід до тоталітаризму наприкінці 1920-х рр. 8. «Розстріляне відродження». 9. Західноукраїнські землі у 1920-1930-х рр.	Семинар	Основна література: 1,9,12,27,30,41, 48,50 Додаткова література: 67,92,111 Електронні ресурси: 133,138,142,145-147	Усна відповідь або тестова контрольна робота	3
Тиждень Б 30.11-04.12.2020, академічних годин - 2	Тема 10 Розбудова незалежної української держави План 1. Політичний розвиток незалежної України. 2. Соціально-економічні проблеми в добу незалежності. 3. Україна на міжнародній арені.	Лекція	Основна література: 1,9,12,27,30,41, 48,50 Додаткова література: 74,93 Електронні ресурси: 133,138,142,145-147	Конспект	1

	4. Збройна агресія Росії проти України.				
Тиждень А 07.12-11.12.2020, академічних годин – 2 самостійна робота – 6,25	Тема 9 Україна в роки Другої світової війни та повосенної відбудови План 1. Початок Другої світової війни та наслідки входження західноукраїнських земель до складу СРСР. 2. Напад нацистської Німеччини на СРСР. Бойові дії 1941-1942 рр. Окупація України військами Німеччини та її союзників. 3. Плани гітлерівської Німеччини щодо України. 4. Нацистський «новий порядок» в Україні та Рух Опору. 5. Військові операції по звільненню України. 6. Внесок України у розгром нацистської Німеччини та її союзників. Наслідки Другої світової війни для України. 7. Особливості відбудови народного господарства України. Радянізація західних областей України. 8. Розвиток української культури в роки Другої світової війни та повосенний час.	Семинар	Основна література: 1,9,12,27,30,41, 48,50 Додаткова література:56,81 Електронні ресурси: 133,138,142,145-147	Усна відповідь або тестова контрольна робота	3
	Тема 7 Радянська Україна (1921-1991 рр.) Історія України та української культури. Начально-методичні рекомендації до самостійної роботи. Ч.1. Робота з історичними картами (Герінбург О.В.).doc	Самостійна робота	Електронні ресурси: 135,142,146	Робота з контурною картою та розв'язання тестових завдань	2

<p>Тиждень Б 14.12-18.12.2020, академічних годин – 2 самостійна робота – 6,25</p>	<p>Тема 10 Україна в умовах незалежності План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розгортання державотворчого процесу в Україні: формування органів влади, затвердження державної символіки, прийняття Конституції України. 2. Реформування економіки на засадах ринкових відносин. Приватизація. Розвиток підприємництва. 3. Президенти України та їх політичний курс. 4. Зовнішня політика незалежної України. Курс на євроінтеграцію. 5. Революції в незалежній Україні: причини, суть і наслідки. 6. Російська збройна агресія проти України 2014-2019 рр. Реакція міжнародної спільноти. 7. Основні тенденції розвитку сучасної української культури. Релігійна ситуація в сучасній Україні. 	<p>Семинар</p>	<p>Основна література: 1,9,12,27,30,41, 48,50</p> <p>Додаткова література: 74,93</p> <p>Електронні ресурси: 133,138,142,145-147</p>	<p>Усна відповідь або тестова контрольна робота</p>	<p>3</p>
	<p>Тема 8 Незалежна українська держава Історія України та української культури. Начально-методичні рекомендації до самостійної роботи. Ч.1. Робота з історичними картами (Герінбург О.В.).doc</p>	<p>Самостійна робота</p>	<p>Електронні ресурси: 135,142,146</p>	<p>Робота з контурною картою та розв'язання тестових завдань</p>	<p>2</p>

9. Система оцінювання та вимоги

МОДУЛЬ 1. Давня та середньовічна історія України та української культури (30 балів)

Перший модуль включає 5 лекцій, 5 семінарів та 4 теми для самостійної роботи. Максимальний бал за підготовлений конспект тез лекційного матеріалу – 1 бали. Максимальний бал за роботу на семінарі 3 бали. Максимальна кількість балів за кожну виконану тему самостійної роботи – 2 бали. Якщо самостійна робота за модуль виконана у відповідні терміни нараховується додаткові 2 бали.

МОДУЛЬ 2. Нова і новітня історія України та української культури (30 балів)

Другий модуль включає 5 лекцій, 5 семінарів та 4 теми для самостійної роботи. Максимальний бал за підготовлений конспект тез лекційного матеріалу – 1 бали. Максимальний бал за роботу на семінарі 3 бали. Максимальна кількість балів за кожну виконану тему самостійної роботи – 2 бали. Якщо самостійна робота за модуль виконана у відповідні терміни нараховується додаткові 2 бали.

Критерії оцінювання:

ЛЕКЦІЇ

На лекціях студентам пропонується розглянути теоретичний матеріал з теми, обговорити дискусійні питання, з'ясувати логіку історичного процесу. Робота студентів полягає в уважному слуханні пояснень викладача, занотовуванні ключових тез та активній участі в обговоренні історичних подій. Перевірка викладачем студентської роботи на лекційних заняттях здійснюється шляхом перегляду конспектів лекцій.

Для оцінки конспектів лекцій застосовуються наступні критерії:

0 балів	конспект лекції відсутній
0,5 бала	конспект лекції є не повним (не всі питання відображені, не використовувалась рекомендована література)
1 бали	конспект лекції є повним (розкриті всі питання, залучена додаткова література)

СЕМІНАРИ

Робота на семінарських заняттях передбачає ретельну підготовку за запропонованим викладачем планом та перевірку знань з теми в аудиторії. Основними формами роботи на семінарі є усна відповідь на питання, написання письмової або тестової роботи.

Для тестової письмової роботи застосовуються наступні критерії:

0 балів	від 0 до 50 % правильних відповідей;
1 бал	від 50% до 60 % правильних відповідей;
1,5 бала	від 60% до 73 % правильних відповідей
2 бали	від 74% до 81 % правильних відповідей;
2,5 бала	від 82% до 89% правильних відповідей;
3 бала	від 90% до 100% правильних відповідей

Для письмової контрольної роботи застосовуються наступні критерії:

0 балів	навчальним матеріалом не володіє, окремі факти на рівні розпізнавання;
1 бал	навчальний матеріал має фрагментарний характер, містить грубі помилки, відсутня логіка викладу матеріалу;
1,5 бала	виклад матеріалу має репродуктивний характер, не вистачає творчого осмислення проблем, не використовується додаткова література, присутні суттєві помилки;
2 бали	самостійний виклад навчального матеріалу, використана додаткова література, матеріал має чітку логічну структуру, але присутні окремі помилки, відповідь на окремі питання не є повною;
2,5 бала	самостійний виклад навчального матеріалу, використана додаткова література при підготовці до семінару, відповідь має чітку логічну структуру та є повною, відсутні суттєві помилки;
3 бали	самостійно і творчо викладено навчальний матеріал, використана додаткова література, матеріал має чітку логічну структуру, нестандартний підхід до розуміння окремих питань, відсутні суттєві помилки, відповідь є повною та містить необхідну кількість прикладів.

Усна відповідь повинна відповідати наступним критеріям:

0 балів	навчальним матеріалом не володіє, окремі факти на рівні розпізнавання;
1 бал	відповідь має фрагментарний характер, містить грубі помилки, відсутня логіка викладу матеріалу, не здатен відповісти на запитання викладача;
1,5 бала	відповідь має репродуктивний характер, не вистачає творчого осмислення проблем, при підготовці до семінару не використовувалася додаткова література, присутні суттєві помилки, не може вести дискусію, наводити власні переконливі аргументи;
2 бали	самостійний виклад навчального матеріалу, при підготовці використана додаткова література, виклад матеріал здійснюється чітко і послідовно, але присутні окремі помилки, відповідь на окремі питання не є повною та потребує допомоги викладача;
2,5 бала	самостійний виклад навчального матеріалу, використана додаткова література при підготовці до семінару, відповідь має чітку логічну структуру та є повною, відсутні суттєві помилки;
3 бала	самостійний, повний і логічно побудований виклад навчального матеріалу, не має суттєвих помилок, демонструє знання наукової літератури з теми, нестандартний підхід до розуміння окремих питань, студент здатен розпочинати та вести дискусію

САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота передбачає виконання студентами завдань у контурних картах та розв'язання тестових запитань до картосхем.

Для оцінки самостійної роботи застосовуються наступні критерії:

0 балів	завдання до самостійної роботи не виконані
0,5 бала	завдання виконані лише з одного виду роботи (контурна карта або тестові запитання)
1,0 бал	завдання виконані з кожного виду самостійної роботи частково або містять суттєві помилки
1,5 бала	виконані завдання з кожного виду самостійної роботи з незначними помилками
2,0 бали	виконані усі завдання до контурної карти та розв'язані усі тестові запитання без помилок

ДИФЕРЕНЦІЙОВАНИЙ ЗАЛІК (40 балів)

Критерії оцінювання відповіді на диференційованому заліку (усної, письмової):

0 балів	Практично не знає науково-понятійного апарату. Володіння навчальним матеріалом на рівні розпізнавання. Не має конспектів з дисципліни. Не може користуватися підручниками, словниками та енциклопедіями, методичними рекомендаціями, іншими дидактичними засобами. Не має наукового уявлення про предмет і завдання курсу, або може дуже приблизно їх сформулювати, виходячи із знань, набутих в повсякденному житті.
10 балів	Має слаборозвинені уявлення про термінологію. Володіє навчальним матеріалом на фрагментарному рівні. Конспект з предмету складений безсистемно і фрагментарно. Не спроможний вибудувати логіку відповіді. Не може відповісти на питання без грубих помилок, намагається вгадати відповідь на конкретні запитання. Зовсім не обізнаний в першоджерелах. Не спроможний продуктивно використовувати допомогу викладача
20 бала	Самостійно відтворює деякі основні положення, викладені в базовому підручнику чи лекційному матеріалі. Може в найбільш загальних моментах розкрити зміст основних понять і категорій. Для відтворення систематизованого навчального матеріалу потребує сторонньої допомоги. Письмові роботи безсистемні і непослідовні, позбавлені проблемності, збіднені на наукову термінологію. Часто припускається типових помилок, які, однак, при допомозі може виправити. Конспект складений формально, часто неохайно. Нерідко замість конспекту при відповідях

	користується ксерокопіями з підручників, які слабо або взагалі не опрацьовані. Зовсім не вивчає додаткову літературу, із першоджерелами ознайомлений поверхово. Матеріалом, що планується на самостійне опрацювання, практично не володіє.
25 балів	Повною мірою відтворює матеріал, що викладений в рекомендованих підручниках. Додатковою літературою практично не користується, знання першоджерел не має системного характеру. При відповідях зорієнтований на репродуктивне відтворення матеріалу, а не його творче осмислення і засвоєння. В цілому вільно орієнтується в історико-філософських аспектах предмету, однак відчуває значні утруднення при розгляді теоретичних питань. При виправленні помилок, яких припускається при усних відповідях, потребує деякої допомоги викладача. Слабко уявляє, як можуть бути використані знання з предмету при вивченні інших дисциплін соціогуманітарного спрямування, у становленні фахово важливих рис особистості. Теми, що виносяться на самостійну роботу, опрацьовані поверхово.
30 балів	Досить вільно володіє матеріалом в обсязі робочої навчальної програми, чітко уявляє і може пояснити суть основних положень, понять і категорій. Має повні особисто написані конспекти з лекційних та семінарських занять, систематично вивчає теми, що виносяться на самостійне опрацювання, використовує їх матеріал при усних відповідях і написанні письмових контрольних робіт. Має конспект по всім першоджерелам, хоча не завжди достатній за обсягом та якістю для їх повноцінного вивчення. Відповідь побудована логічно, однак на семінарських заняттях часто звертається до конспектів. Не завжди може пояснити суть законспектованого матеріалу. При необхідності достатньо легко знаходить потрібний матеріал у конспекті, підручниках, довідковій літературі. Може виявляти зацікавленість до окремих проблем, публікацій в періодичних виданнях. Не завжди може показати актуальність проблем, що розглядаються в курсі навчальної дисципліни
35 балів	Вільно володіє матеріалом згідно з програмою дисципліни. Систематично відвідує лекційні і семінарські заняття, глибоко і цілеспрямовано вивчає першоджерела. При роботі на семінарських заняттях виявляє активність, здатність до ведення наукової дискусії, самостійного мислення. Може чітко визначити актуальність проблемних питань, що вивчаються, добре усвідомлює значення дисципліни для становлення професіонала та особистості. Проявляє сталий і неослабний інтерес до різних проблем, читає додаткову літературу з метою поглиблення знань, отриманих на заняттях. Досить ефективно використовує попередній матеріал, може на достатньому рівні здійснювати аналітико-синтетичні операції на основі отриманих знань. Володіє достатньо високою культурою самостійного планування своєї позааудиторної роботи. Однак в деяких темах може виявляти фрагментарність знання, неспроможність на високому рівні використовувати філософську методологію щодо розгляду і аналізу актуальних проблем розвитку людини та суспільства.
40 балів	Чітко розуміє роль і значення курсу як специфічного наукового світогляду і як універсальної методології. Вільно володіє матеріалом згідно з програмою дисципліни. Систематично відвідує лекційні і семінарські заняття, глибоко і цілеспрямовано вивчає першоджерела. При роботі на семінарських заняттях виявляє активність, здатність до ведення наукової дискусії, самостійного мислення. Може чітко визначити актуальність проблемних питань, що вивчаються, добре усвідомлює значення дисципліни для становлення професіонала та особистості. Проявляє сталий і неослабний інтерес до різних проблем, читає додаткову літературу з метою поглиблення знань, отриманих

на заняттях. Ефективно використовує попередній матеріал, може здійснювати аналітико-синтетичні операції на основі отриманих знань. Володіє високою культурою самостійного планування своєї позааудиторної роботи, продуктивно аналізувати проблемні ситуації, що виникають в сучасному світі та країні. На семінарських заняттях відповідає вільно, конспекти та інші допоміжні матеріали використовує творчо. Письмові роботи мають чітко визначену логічну структуру і завершений характер, характеризуються гарним науковим стилем. Вільно використовує міжпредметні зв'язки, добре орієнтується в періодичній та монографічній літературі з предмету. Легко знаходить відповіді на нестандартні питання. Здатен переконливо обґрунтовувати свою світоглядну та громадську позицію, на високому теоретичному рівні аналізувати соціальне значущі проблеми і процеси. Виявляє творчі здібності, схильність до самостійної науково-дослідницької роботи, що проявляється у прагненні приймати участь в наукових конференціях, проблемних групах тощо

10. Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Основна

1. Бойко О. Історія України: Навч. пос. – К.: Академвидав, 2018. – 720 с.
2. Бокань В. Історія культури України: навч. посібник – К. : МАУП, 2002. – 256 с.
3. Борисенко В. Курс української історії: 3 найдавніших часів до ХХ ст. Навч. пос. – К.: Либідь, 1996. – 616 с.
4. Верстюк В.Ф. Українська Центральна Рада: Навч. пос. – К.: Заповіт, 1997. – 344 с.
5. Висоцький О. Ю. Історія української культури : навч. посібник. – Дніпропетровськ : НМетАУ, 2009. – 130 с.
6. Воронянський О.В. Історія України: Навч. пос. – Х.: Парус, 2007. – 544 с.
7. Гудзь В.В. Історія України: підручник. – К.: Слово, 2008. – 672 с.
8. Давня історія України: Навч. пос. В 2 т. /За ред. П.П.Толочка. – Кн. 1. – К.: Либідь, 1994. – 240 с.; Кн. 2. – К.: Либідь, 1995. – 224 с.
9. Довідник з історії України /За ред. І.З. Підкова, Р.М. Шуст. – К.: Генеза, 2001. – 1136 с.
10. Залізняк Л. Первісна історія України: навч. пос. – К.: Вища школа, 1999. – 263 с.
11. Земерова Т.Ю., Скирда І.М. Історія України: навч. пос. – Х.: Весна, 2012. – 832 с.
12. Історія світової та української культури: підручник / І. В. Чорний, В. А. Кушнерук, В. А. Режко. – К. : Літера, 2002. – 463 с.
13. Історія України в особах: ІХ – ХVІІІ ст. /Під ред. В.Замлинського. – К.: Україна, 1993. – 396 с.
14. Історія України в особах: ХІХ – ХХ ст. /Кер. авт. кол. І.Войцехівська. – К.: Україна, 1995. – 479 с.
15. Історія України. Комплексний довідник /Укл.: Воропаєва В. В., Земерова Т. Ю., Скирда І. М. та ін. – Х.: Весна, ФОП Співак В.Л., 2012. – 480 с.
16. Історія України: Курс лекцій: в 2 кн. /За ред. Л.Мельника. – Кн.1. – К.: Либідь, 1991. – 576 с.; Кн. 2. – К.: Либідь, 1992. – 464 с.
17. Історія України: Навч. пос. /За ред. Ю.Зайцева. – Л.: Світ, 1996. – 488 с.

18. Історія України: Нове бачення. Навч. пос. /Під ред. В.А. Смолія. – К., 2000. – 463 с.
19. Історія української культури / За загал. ред. І. Крип'якевича. – К. : Либідь, 2002. – 656 с.
20. Історія української культури / За ред. О. Павлова. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 368 с.
21. Історія української культури : Навчально-методичний посібник / за ред. Н. М. Левицької та С. І. Берегового. – К. : Кондор-Видавництво, 2015 – 326 с.
22. Історія української культури у 5-ти т. Т. 1. Історія культури давнього населення України / Ю. С. Асєєв, В. Д. Баран, І. А. Баранов. – К. : Наукова думка, 2001. – 1134 с.
23. Історія української культури у 5-ти т. Т. 2. Українська культура XIII – першої половини XVII ст. / В. С. Александрович, В. Г. Балушок, М. Б. Боянівська. – К. : Наукова думка, 2001. – 846 с.
24. Історія української культури у 5-ти т. Т. 3. Українська культура другої половини XVII – XVIII ст. / В. С. Александрович, В. Й. Борисенко, Т. М. Виврот. – К. : Наукова думка, 2003. – 1246 с.
25. Історія української культури у 5-ти т. Т. 4. Кн. 1. Українська культура XIX ст. / А. Ф. Артюх, В. Г. Балушок, Г. Б. Бондаренко. – К. : Наукова думка, 2008. – 1008 с.
26. Історія української культури у 5-ти т. Т. 4. Кн. 2. Українська культура XIX ст. / А. Ф. Артюх, В. Г. Балушок, Г. Б. Бондаренко. – К. : Наукова думка, 2005. – 1294 с.
27. Історія української та зарубіжної культури / за ред. С. М. Клапчука, В. Ф. Остафійчука. – К. : Знання, 2002. – 351 с.
28. Калакура Я. С. Українська культура : цивілізаційний вимір / Я. С. Калакура, О. О. Рафальський, М. Ф. Юрій. – К. : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАНУ, 2015. – 496 с.
29. Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура: Підручник /М. В. Кордон. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 584 с.
30. Кормич Л.І., Багацький В.В. Історія України від найдавніших часів і до XXI ст. – Х.: Одіссей, 2001. – 479 с.
31. Культура і побут населення України: Навч. посібник / за ред. В. І. Наулко, Л. Ф. Артюх. – К. : Либідь, 1993. – 288 с.
32. Культурологія : Навч. посібник / за ред. Т. Б. Гриценко, С. П. Гриценко, А. Ю. Кондратюк. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 392 с.
33. Культурологія : українська та зарубіжна культура. Навч. посібник / І. Зязюн, В. Семашко та ін. ; Ред. М. М. Закович. – К. : Знання, 2007. – 567 с.
34. Лекції з історії світової та вітчизняної культури : Навч. посібник / За ред. проф. А. Яртися та проф. В. Мельника. – Львів : Світ, 2005. – 568 с.
35. Мирончук В.Д., Ігошкін Г.С. Історія України: Навч. пос. – К.: МАУП, 2001. – 328 с.
36. Новітня історія України (1900-2000 рр.): Навч. пос. / А.Г.Слюсаренко, В.І.Гусєв, В.М.Литвин та ін. – К.: Вища школа, 2002. – 719 с.
37. Остафійчук В.Ф. Історія України: сучасне бачення: Навч. пос. – К.: Знання-Прес, 2004. – 390 с.
38. Панченко П.П., Шмарчук В.А. Аграрна історія України: Навч. пос. – К.: Знання, 2000. – 342 с.
39. Петровський В.В., Радченко Л.О., Семененко В.І. Історія України: Неупереджений погляд. Факти. Міфи. Коментарі. – Х.: Школа, 2008. – 608 с.
40. Попович М. Нарис історії культури України / М. Попович. – К. : «АтрЕк», 1998. – 728 с.

41. Рибак І.В. Історія України у проблемному викладі, в особах, термінах, назвах і поняттях: Навч. пос. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 199 с.
42. Світлична В. Історія України: Навч. пос. – К.: Каравела; Л.: Новий Світ-2000, Магнолія плюс, 2000. – 308 с.
43. Україна і світ: Історія господарства від первісної доби і перших цивілізацій до становлення індустріального суспільства. Навч. пос. – К.: Генеза, 1994. – 368 с.
44. Українська і зарубіжна культура. Навч. посібник / Під заг. ред. К. В. Заблоцької. – Донецьк : Східний видавничий дім, 2001. – 372 с.
45. Українська культура : Історія і сучасність : Навч. посібник /С. О. Черепанова, В. Г. Скотний, І. В. Бичко та ін. – Львів : Світ, 1994. – 455 с.
46. Українська культура в європейському контексті / Ю. П. Богуцький. – К. : Знання, 2007. – 680 с.
47. Хома І. Я. Історія української культури : Навчальний посібник / І. Я. Хома, А. О. Сова, Ж.В. Мина. – Львів. : Вид-во Львів. Політехніки, 2012. – 356 с.
48. Шевченко І. Україна між Сходом і Заходом. Нариси з історії культури до початку XVIII століття / І. Шевченко. – Львів : Інститут Історії Церкви Львівської Богословської Академії 2001. – 250 с.
49. Шейко В. М. Історія української культури : Навч. посібник / В. М. Шейко, Л. Г. Тишевська. – К. : Кондор, 2006. – 264 с.
50. Яковенко Н.М. Нарис історії України: З найдавніших часів до кінця XVIII ст. Навч. пос. – К.: Генеза, 1997. – 312 с.

Додаткова

51. Александрович В. Мистецтво Галицько–Волинської держави / В. Александрович. – Львів : НАНУ, 1999. – 132 с.
52. Античные государства Северного Причерноморья /Под ред. Г.А.Кошеленко, И.Т.Кругликовой, В.С. Долгорукова. – М.: Наука, 1984. – 392 с.
53. Аркас М. Історія України-Русі. – К.: Вища школа, 1993. – 386 с.
54. Багалій Д. Український мандрований філософ Григорій Сковорода / Д. Багалій. – К. : Орій, 1992. – 472 с.
55. Баран В.Д. Давні слов'яни. – К.: Альтернативи, 1998. – 335 с. (Україна крізь віки. – Т. 3).
56. Баран В.К., Даниленко В.М. Україна в умовах системної кризи (1946-1980-і рр.). – К.: Альтернативи, 1999. – 303 с. (Україна крізь віки. – Т. 13).
57. Бунятян К.П., Мурзін В.Ю., Симоненко О.В. На світанку історії. – К.: Альтернативи, 1998. – 335 с. (Україна крізь віки. – Т. 1).
58. Вергунов В.А., Коцур А.П., Коцур В.П. Україна та століпінська аграрна реформа: передумови, завдання, здійснення. – К.: Інститут аграрної економіки, 2008. – 132 с.
59. Верстюк В., Осташко Т. Діячі Української Центральної Ради: Біографічний довідник. – К.: КНФ, 1998. – 256 с.
60. Веселовська Г. І. Український театральний авангард / Г. І. Веселовська. – К. : Фенікс, 2010. – 368 с.
61. Грабович Г. До історії української літератури : дослідження, есії, полеміка. – К. : Критика, 2003. – 631 с.
62. Грицак Я. Нариси історії України. Формування модерної української нації / Я. Грицак. – К. : Генеза, 2000. – 360 с.
63. Грицак Я. Пророк у своїй вітчизні. Франко та його спільнота (1856 – 1886) / Я. Грицак. – К. : Критика, 2006. – 632 с.
64. Грушевський М. Ілюстрована історія України. – К.: Наукова думка, 1992. – 544 с.
65. Гуржій О.І., Чухліб Т.В. Гетьманська Україна. – К.: Альтернативи, 1999. – 304 с. (Україна крізь віки. – Т. 8).
66. Гусев В. І. Філософія доби Відродження / В. І. Гусев. – К. : Університет «Києво-Могилянська академія», 1993. – 91 с.

67. Даниленко В.М., Касьянов Г.В., Кульчицький С.В. Сталінізм на Україні: 20-30-ті рр. – К: Либідь, 1991. – 344 с.
68. Дашкевич Я. Національна самосвідомість українців на зламі XVI-XVII ст. / Я. Дашкевич. // Сучасність. – 1992. – № 3. – С.65-74.
69. Дворнік Ф. Слов'яни в Європейській історії та цивілізації / Ф. Дворнік. – К. : Дух і Літера, 2000. – 528 с.
70. Енциклопедія трипільської цивілізації : у 2 томах. Т.1. / за ред. М. Ю. Відейка. – К. : Укрполіграфмедіа, 2004. – 703 с.
71. Енциклопедія трипільської цивілізації : у 2 томах. Т.2. / за ред. М. Ю. Відейка. – К. : Укрполіграфмедіа, 2004. – 656 с.
72. Єрмакова Н. Березільська культура: Історія, досвід / Н. Єрмакова. – К. : Фенікс, 2012. – 512 с.
73. Залізник Л. Л. Первісна історія України / Л. Л. Залізник. – К. : Вища школа, 1999. – 264 с.
74. Зубавіна І. Б. Кінематограф незалежної України: тенденції, фільми, постаті / І. Б. Зубавіна. – К. : ФЕНІКС, 2007. – 296 с.
75. Зубар В. Античний світ Північного Причорномор'я / В. Зубар, Е. Ліньова, Н. Сон. – К. : Вид-во ім. О. Теліги, 1999. – 320 с.
76. Зубарь В. М. Боги и герои античного Херсонеса / В. М. Зубар. – К. : Изд. дом «Стилос», 2005. – 188 с.
77. Іванова Л. Г. Україна між Сходом і Заходом – до проблеми становлення національної ідеї в українській суспільно-політичній думці в контексті східноєвропейського розвитку (І половина XIX ст.) / Л. Г. Іванова. – К. : НПУ ім. М. Драгоманова, 2007. – 136 с.
78. Ісаєвич Я. Українське книговидання: витоки, розвиток, проблеми / Я. Ісаєвич. – Львів : Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2002. – 520 с.
79. Карпов А. В. Язычество, христианство, двоеверие : религиозная жизнь Древней Руси в IX – XI веках / А. В. Карпов. – СПб. : Алатая, 2008. – 184 с.
80. Климов В. Феномен Петра Могили (Біографія. Діяльність. Позиція) / В. Климов, А. Колодний, А. Жуковський та ін. – К. : Дніпро, 1996. – 270 с.
81. Коваль М.В. Україна в другій світовій і Великій Вітчизняній війнах (1939-1945 рр.). – К.: Альтернативи, 1999. – 336 с. (Україна крізь віки. – Т. 12).
82. Когут З. Російський централізм і українська автономія: Ліквідація Гетьманщини, 1760 – 1830 / З. Когут. – К. : Основи, 1996. – 317 с.
83. Колесник В.Ф., Могильний Л.П. Політичні партії та суспільно-політичні рухи в Україні наприкінці XIX – на початку XX століття. – К.: Київський університет, 2007. – 279 с.
84. Колесник В.Ф., Могильний Л.П. Українські ліберально-демократичні партії в Російській імперії на початку XX століття. – К.: Київський університет, 2005. – 244 с.
85. Копиленко О.Л. "Сто днів" Центральної Ради. – К.: Україна, 1992. – 204 с.
86. Котляр М.Ф. Галицько-Волинська Русь. – К.: Альтернативи, 1998. – 336 с. (Україна крізь віки. – Т. 5).
87. Крвавич Д. П. Українське мистецтво. – Т. 1. / Д. П. Крвавич, В. А. Овсійчук, С. О. Черепанова. – Львів : Світ, 2004. – 256 с.
88. Крвавич Д. П. Українське мистецтво. – Т. 2. / Д. П. Крвавич, В. А. Овсійчук, С. О. Черепанова. – Львів.: Світ, 2004. – 268 с.
89. Крвавич Д. П. Українське мистецтво. – Т. 3. / Д. П. Крвавич, В. А. Овсійчук, С. О. Черепанова. – Львів.: Світ, 2005. – 286 с.
90. Крижицький С. Д. Античні міста держави Північного Причорномор'я / С. Д. Крижицький, В. М. Зубар, А. С. Русяєва. – К. : Вид. дім «Альтернативи», 1998. – 352 с.
91. Крижицький С.Д., Зубар В.М., Русяєва А.С. Античні держави Північного Причорномор'я. – К.: Альтернативи, 1998. – 352 с. (Україна крізь віки. – Т. 2).
92. Кульчицький С. Комунізм в Україні: перше десятиріччя (1919-1928). – К.: Основи, 1996. – 396 с.

93. Литвин В.М. Україна на межі тисячоліть (1991-2000 рр.). – К.: Альтернативи, 2000. –360 с. (Україна крізь віки. – Т. 14).
94. Литвинов В. Ренесансний гуманізм в Україні / В. Литвинов. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2000. – 472 с.
95. Ловмянский Г. Религия славян и её упадок / Г. Ловмянский. – СПб. : Академический проект, 2003. – 512 с.
96. Макаров А. Світло українського бароко / А. Макаров. – К. : «Мистецтво», 1994. – 247 с.
97. Маланюк Є. Нариси з історії нашої культури / Є. Маланюк. – К. : АТ «Обереги», 1992. – 80 с.
98. Мистецтво України: Біографічний довідник / За ред. А. В. Кудрицького. – К. : Укр. енцикл., 1997. – 700 с.
99. Наєнко М. К. Художня література України : Від міфів до модерної реальності. – К. : Просвіта, 2008. – 1063 с.
100. Нариси з історії театрального мистецтва України ХХ століття / Редкол. : В. Сидоренко (голова) та ін. – К. : Інтертехнологія, 2006. – 1054 с.
101. Нариси історії української революції 1917-1921 років: у 2-х кн. /За ред. В.А.Смоля. – Кн. 1. – К.: Наукова думка, 2011. – 390 с.; Кн. 2. – К.: Наукова думка, 2012. – 464 с.
102. Нечуй-Левицький І. Світогляд українського народу. Ескіз української міфології / І. Нечуй-Левицький. – К. : АТ «Обереги», 2003. – 144 с.
103. Огієнко І. І. Дохристиянські вірування українського народу / І. І. Огієнко. – К. : АТ «Обереги», 1992. – 424 с.
104. Огієнко І. І. Історія українського друкарства / І. І. Огієнко. – К. : Либідь, 1994. – 448 с.
105. Огієнко І. Українська культура / І. І. Огієнко. – К. : Абрис, 1991. – 272 с.
106. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі / С. Павличко. – К. : Либідь, 1999. – 448 с.
107. Полонська-Василенко Н.Д. Історія України: в 2 т. – К.: Либідь, 2002. – Т.1. – 672 с.; Т. 2. – 608 с.
108. Протас М. О. Українська скульптура ХХ століття / М. О. Протас. – К. : Інтертехнологія, 2006. – 278 с.
109. Раевский Д. С. Мир скифской культуры / Д. С. Раевский. – М. : Языки славянских культур, 2006.– 600 с.
110. Реєнт О.П., Коляда І.А. Усі гетьмани України: легенди, міфи, біографії. – Х.: Фоліо, 2007. – 415 с.
111. Репресоване «відродження» / Упоряд. О. І. Сидоренко, Д. В. Табачник. – К. : Україна, 1993. – 399 с.
112. Роготченко О. О. Соціалістичний реалізм і тоталітаризм / О. О. Роготченко. – К. : ФЕНІКС, 2007. – 608 с.
113. Рубльов О.С., Реєнт О.П. Українські визвольні змагання 1917-1921 рр. – К.: Альтернативи, 1999. – 336 с. (Україна крізь віки. – Т. 11).
114. Русина О.В. Україна під татарами і Литвою. – К.: Альтернативи, 1998. – 320 с. (Україна крізь віки. – Т. 6).
115. Самойлович В. П. Народна архітектура України в ілюстраціях / В. П. Самойлович.– К. : Абрис, 1999.–281 с.
116. Сарбей В. Г. Національне відродження України / В. Г. Сарбей. – К. : Вид. дім «Альтернативи», 1999. – 336 с.
117. Сарбей В.Г. Національне відродження України. – К.: Альтернативи, 1999. – 335 с. (Україна крізь віки. – Т. 9).
118. Сидоренко В. Д. Візуальне мистецтво від авангардних зрушень до новітніх спрямувань : Розвиток візуального мистецтва України ХХ – ХХІ століть / В. Д. Сидоренко. – К. : ВХ[студіо], 2008. – 188 с.
119. Смолій В.А., Степанков В.С. Українська національна революція ХVІІ ст. – К.: Альтернативи, 1998. – 352 с. (Україна крізь віки. – Т. 7).
120. Толочко О. П. Київська Русь / О. П. Толочко, П. П. Толочко. – К. : Вид-во «Альтернатива», 1998. – 352 с.
121. Толочко О., Толочко П. Київська Русь. – К.: Альтернативи, 1998. – 352 с. (Україна крізь віки. – Т. 4).
122. Толочко П. Київська Русь. – К.: Абрис, 1996. – 360 с.

123. Українська революція і державність (1917-1920 рр.) /Авт. кол.: Т.А.Бевз, Д.В.Веденнєєв, І.Л.Гошуляк та ін. – К.: Парламентське видавництво, 1998. – 248 с.
124. Уманцев Ф. С. Мистецтво давньої України: історичний нарис /Ф. С. Уманцев.– К. : Либідь, 2002. – 328 с.
125. Хрестоматія з історії України. Практичний довідник /Укл. Воропаєва В.В. – Х.: ФОП Співак В.Л., 2010. – 464 с.
126. Чижевський Д. І. Філософія Г. С. Сковороди / Д. І. Чижевський. – Харків : Прапор, 2004. – 272 с.
127. Чмихов М. О. Давня культура: Навч. посібник / М. О. Чмихов. – К. : Либідь, 1992. – 228 с.
128. Щербак В. О. Українське козацтво: формування соціального стану. Друга половина XV – середина XVII ст. / В. О. Щербак. – К. : Видавничий дім "KM Academia", 2000. – 300 с.
129. Яворницький Д.І. Історія запорізьких козаків. у 3-х томах. – Т. 1. – К.: Наукова думка, 1990. – 592 с.; Т. 2. – К.: Наукова думка, 1990. – 560 с.; Т. 3. – К.: Наукова думка, 1991. – 560 с.
130. Яковенко Н. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII ст. / Н. Яковенко. – К. : Генеза, 1997. – 312 с.
131. Яковенко Н. Паралельний світ. Дослідження з історії уявлень та ідей в Україні XVI – XVII ст. / Н. Яковенко. – К. : Критика, 2002. – 416 с.

Інтернет-ресурси:

132. <http://archive.nbuv.gov.ua> Сайт Національної бібліотеки України імені В.Вернадського.
133. <http://elib.nplu.org/> Бібліотека «Культура України»
134. <http://etnolog.org.ua/> Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАНУ
135. <http://history.vn.ua> Шкільна програма з історії (5-12 клас): книги, підручники, довідники, атласи та додаткові матеріали.
136. <http://istorikznu.at.ua/forum/10> Бібліотека історичного факультету Запорозького національного університету.
137. <http://izbornyk.org.ua/> Бібліотека текстів з історії української культури, першоджерела з історії української літератури та мови, історії України.
138. <http://k-ua.net/> сайт «Культура України».
139. http://kultura.ho.ua/books_ku.htm Культурологічна бібліотека
140. <http://mari.kiev.ua/> Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України
141. <http://osvita.ua/test/answers/> Завдання та відповіді на ЗНО з історії України (2009-2019 рр.)
142. <http://osvitanet.com.ua> Навчально-методичний сайт ЗАТ "Інститут передових технологій", на якому розміщено інтернет-версії електронних навчальних атласів, контурних карт, стінних карт, підручників з історії, географії, картографії, розробки уроків, методичні рекомендації.
143. <http://poetry.uazone.net/> Бібліотека української поезії
144. <http://ukraine-history.com.ua> Матеріали з історії України: підручники, реферати.
145. <http://ukrlibrary.com.ua> Онлайн-підручники з історії України.
146. <http://ukrmap.su/uk-uh> Навчальний ресурс з історії України, що містить шкільні підручники, історичні мапи та ілюстрації.
147. <http://www.history.org.ua> Сайт Інституту історії України. Електронна бібліотека з історії.
148. <http://www.history.org.ua/?litera&askAbout=journal> Електронні версії випусків та наукових статей "Українського історичного журналу".

149. <http://www.ukrhistory.narod.ru> Українська історична бібліотека.
150. <https://academia.in.ua> Освітній портал "Академія". Завдання та відповіді до тестів ЗНО з історії України.
151. <https://istzno.dp.ua/course/maps> Сайт історико-патріотичного клубу "Алатир"
152. <https://zno.osvita.ua/ukraine-history/> Тести ЗНО онлайн з історії України (2007-2019 рр.)
153. <https://istzno.dp.ua/course/zno> Інтерактивний курс підготовки до ЗНО з історії України